



69
EL - HAKKA / ČAS NEIZBJEŽNI
OBJAVLJENA U MEKI, IMA 52 AJETA**

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَاقَّةُ ۝ مَاءٌ الْحَاقَّةُ ۝ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحَاقَّةُ ۝ كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَوَافٍ
بِالْقَارِعَةِ ۝ فَأَمَّا ثَمُودُ فَأَهْلِكُوا بِالطَّاغِيَةِ ۝ وَأَمَّا عَادُ فَاهْلِكُوا
بِسَبْحِ صَرْصَرٍ عَالِيَةٍ ۝ سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَثَمَنِيَةً أَيَّامٍ حُسُومًا
فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا صَرْعَى كَأَنَّهُمْ أُجْرَخُونَ خَاوِيَةً ۝ فَهَلْ تَرَى لَهُمْ
مِنْ بَاقِيَةٍ ۝ وَجَاءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكِينَ بِالْإِطَاعَةِ ۝
فَصَوَّرَ سَوَّلَ رَبَّهُمْ فَأَخَذَهُمْ أَخْذَةً رَابِيَةً ۝ إِنَّا لَمَّا طَغَى الْآبَاءُ
حَمَلْنَاكُمْ فِي الْجَارِيَةِ ۝ لِنَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكِرَةً وَتَعِيَهَا أذُنٌ وَعِيَةٌ ۝

U ime Allaha, Svemilosnog, Milostivog!
Čas neizbježni, /1/ šta je Čas neizbježni?/3/ A
da li ti znaš šta je Čas neizbježni?/4/ Semud i
Ad Smak su svijeta poricali/5/ pa je Semud
uništen glasom strahovitim./6/ a Ad uništen
vjetrom ledenim, silovitim./7/ kome je On
vlast nad njima sedam noći i osam dana
uzastopnih bio prepustio, pa si u njima ljude
povaljane kao šuplja datulina debila vidio, /8/
I vidiš li da je iko od njih ostao?/9/ A došli su
Faraon, i oni prije njega, i zbog odvratnih
postupaka izvrnuta naselja, /10/ pa su bili
neposlušni poslaniku Gospodara svoga pa ih
je On žestokom kaznom kaznio./11/ Mi smo
vas, kad je voda preplavila sve, u lađi
nosili/12/ da vam to poukom učinimo i da to
od zaborava sačuva uho koje pamti./13/

El - Hakka / Čas neizbježni, jedno je od imena Sudnjeg dana, jer će se toga dana obistinuti Allahovo obećanje i prijetnja. Stoga, Allah uzdiže položaj "Časa neizbježnog" kada kaže: **"A da li ti znaš šta je čas neizbježni?"** Uzvišeni, potom, ukazuje na primjer uništavanja naroda koji ne vjeruje u Njega i kaže: **"Pa je Semud uništen glasom strahovitim."** Et-

tagijeh je povik koji ih je ušutio i potres koji ih je umirio (učinio ih nepokretnim, mrtvim):

"A 'Ad (je) uništen vjetrom ledenim", tj. hladnim i **"silovitim"**, odnosno vjetrom koji žestoko puše i koji je bušio (čupao) njihova srca bez ikakve milosti. Dio ajeta: **"Potčini ga nad njima"**, označava potpuno predavanje vlasti vjetru nad ljudima u periodu **"sedam noći i osam dana uzastopnih"**, tj. potpuni kontinuitet nesreće u naznačenom periodu, kako to Allah Uzvišeni kaže u drugoj kur'anskoj suri: **"...u danima nesretnim."** (41:16) Ljudi ovakve dane nazivaju: "El-e'džaz / koji", kao da su ovu sintagmu preuzeli od riječi Uzvišenog:

"Pa si u njima ljude povaljane kao šuplja datulina debila vidio." Ibn-Abbas, tumačeći pojam upotrijebljen u ovom ajetu, kaže da znači kao kada bi nekoga vjetar silovito udario o zemlju i on se naglavačke srušio mrtav, raspukne mu glava a ostane bezvotno tijelo; ili kao kada se sruši palmino deblo bez grana. Pouzdano je preneseno u oba Sahiha da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: (506) "Ja sam potpomognut istočnim a Ad je uništen zapadnim vjetrom. **"...i vidiš li da je iko od njih ostao?"**, tj. vidiš li barem jednog preživjelog iz ovog naroda ili nekoga ko mu pripada. Naprotiv, izumrla su do posljednjeg i Allah im nije ostavio potomke. Potom Uzvišeni kaže:

"A došli su Faraon i oni prije njega", tj. generacije koje su mu bile slične. Izraz Uzvišenog; obuhvaća one generacije koje su poricale poslanike, a negiranje onoga što je Allah poslao. Ovu riječ Mudžahid razumijeva množinom. Uzvišeni je rekao: **"Pa su bili neposlušni poslaniku svoga Gospodara"**, podrazumijeva se kategorija, tj. svako ko poriče Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kao što se razumijeva u riječima Uzvišenog u drugim kur'anskim surama:

"Svi su oni poslanike lažnim smatrali i kaznu Moju zaslužili" (50:14), a onaj koji smatra lažnim jednog poslanika negira i sve ostale. Uzvišeni je rekao:

"...i Nuhov narod je smatrao lažnim poslanike", (26:105) zatim:

"i 'Ad je smatrao lažnim poslanike", (26:123), potom: **"i Semud je smatrao lažnim poslanike."** (26:141) Zaista je svakom narodu dolazio poslanik, zato je rečeno:

"Pa su bili neposlušni poslaniku Gospodara svoga, pa ih je On žestokom kaznom kaznio." Tj. kažnjeni su velikom nesrećom i patnjom. Uzvišeni je rekao:

"Mi smo vas, kad je voda preplavila sve", tj. nivo vode se povećao Allahovom voljom nakon dove Nuha, s.a.v.s., protiv svoga naroda i nakon što su ga smatrali lažnim, suprotstavili mu se i vjerovali u božanstava mimo Allaha, dž.š. Allah je udovoljio molbi Nuha, s.a.v.s., i potopio sve stanovnike Zemlje, izuzev onih koji su bili sa Nuhom, s.a.v.s., na lađi.

* Objavljena nakon sure "El - Mulk".

** Ajeti: 17 - 22. i 48 - 50. objavljeni su u Medini.

Tako svi ljudi na Zemlji vode porijeklo od Nuha, a.s., i njegovih potomaka. **"Mi smo vas u lađi nosili"**, tj. lađa je plivala po vodenoj površini.

"Da vam to (lađu) poukom učinimo", tj. lađu smo vam učinili znamenjem i sredstvom kojim ćete ploviti morskim strujama.

"...i da to od zaborava sačuva uho koje pamti", tj. ovu blagodat će razumjeti i shvatiti uho koje pažljivo sluša i pamti, ono koje nastoji pojmiti Allaha i koristiti se onim što je čulo iz knjige Allahove.

فَإِذَا نَفَخَ فِي الصُّورِ نَفْخَةً وَاحِدَةً ۗ وَحَمَلَتِ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ فَدُكَّتَا
دَكَّةً وَاحِدَةً ۗ فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ۗ وَأَنْشَقَّتِ السَّمَاءُ
فَهِىَ يَوْمَئِذٍ وَاهِيَةٌ ۗ وَالْمَلَكُ عَلَى أَرْجَائِهَا وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ
فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَنِيَةٌ ۗ يَوْمَئِذٍ تَعْرَضُونَ لَا تَخْفَى مِنْكُمْ خَافِيَةٌ ۗ

A kad se jednom u rog puhne, /13/ pa se Zemlja i brda dignu i od jednog udara zdrobe, /14/ toga dana će se Smak svijeta dogoditi/15/ i nebo će se razdvojiti - tada će labavo biti./16/ I meleki će na krajevima njegovim stajati, a Arš Gospodara tvoga će tog dana iznad njih osmerica držati./17/ Toga dana izloženi bit ćete, i nijedna tajna vaša neće skrivena ostati"/18/

Uzvišeni obavještava o strahotama Sudnjeg dana. Prva je od tih strahota jezovit zvuk roga, zatim slijedi još snažniji zvuk roga sličan grmljavini koji će usmrčiti sve ono što je na nebu i Zemlji, osim onoga koga Allah poštedi. Nakon ovoga slijedi zvuk proživljenja i dizanja pred Gospodarem svjetova, pred Onim Koji proživljuje i iz mrtvih vraća. Ovdje se misli na ovo puhanje u rog i sigurno je da će to biti samo jedan zvuk jer Allahovoj odredbi se ne suprotstavlja i ne opire te nema potrebe za ponavljanje i potvrđivanje Negove volje. Er-Rebi' kaže da je ovaj zvuk roga ujedno i posljednji; ovo je jasno i na osnovu onoga što smo rekli, upravo stoga je u ajetu rečeno:

"...pa se Zemlja i brda dignu i od jednoga udara zdrobe", tj. brda će se pružiti i rastegnuti poput uštavljene kože, a Zemlja će biti zamijenjena nekom drugom Zemljom:

"...toga dana će se Smak svijeta dogoditi", tj. početak će Dan proživljenja:

"...i nebo će se razdvojiti, tada će labavo biti", ili kao što Uzvišeni kaže u ajetu druge kur'anske sure:

"...i nebo će se otvoriti i mnogo kapija imati." (78:19) "...i meleki će na krajevima njegovim stajati", riječ "meleku" koja se nalazi u ovom ajetu zajednička je imenica, dakle u jednini ali sa značenjem množine, "mela'ike" - meleki koji stoje na krajevima neba, tj. na njegovim rubovima.

Riječi Uzvišenog: **"A Arš Gospodara tvoga toga će dana iznad njih osmerica držati"**, možda se pod ovim podrazumijeva veličanstveno prijestolje (Arš) ili prijesto koji će biti postavljen na Zemlji na Dan sudnji, a radi konačnog suda, a Allah najbolje zna.

Prenosi Ibn Ebi-Hatim, čiji sened seže do Džabira, koji je rekao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je (507): 'Dozvoljeno mi je da vam kažem o melekima koji nose prijestolje. Razdaljina između resice uha jednog od njih do njegova vrata je sedamsto godina ptičijeg leta.'" Ovaj sened je dobar, a svi prenosioci pouzdani. Prenosi ga i Ebu-Davud u poglavlju "Es-Sunne" u svome "Sunnenu".

Od Al-'Abasa ibn Abdul-Muttaliba, Allah mu se smilovao, prenosi se da je rekao da nosača prijestolja ima osam ili više. Se'id ibn Džubeir kaže da ih ima osam redova, a isti stav zauzima i Ibn-Abbas.

Riječi Uzvišenog: **"Tada ćete ispitivani biti i nijedna tajna vaša neće skrivena ostati"**, tj. bit ćete ispitivani pred Onim Koji zna tajne, sašaptavanja i Kome ništa nije skriveno od onog što radite; On je Onaj Koji zna sve izvanjske, skrivene i tajne manifestacije. Stoga je Uzvišeni rekao: **"...i nijedna tajna vaša neće skrivena ostati."** Omer ibn el-Hattab, Allah mu se smilovao, rekao je: "Svedite račune sami sa sobom prije nego vam se račun obracunaju, preispitajte sami sebe prije nego budete ispitivani, bit će vam lakši račun sutra ako se danas sami sa sobom obračunate i uljepšate za najveće suđenje i ispitivanje, koje će biti na Sudnjem danu. **"Tog dana izloženi bit ćete, i ni jedna tajna vaša neće skrivena ostati."** Prenosi Imam Ahmed, čiji se sened veže do Ebi-Musaa, koji je rekao da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao (508): "Na Sudnjem danu ljudi će biti izloženi (ispitivanju) tri puta, prvi i drugi put argumentima i isprikama, a kod trećeg ispitivanja listovi knjige će se raširiti, pa će se uzimati desnom i lijevom rukom."

فَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ يَمِينًا فَيَقُولُ هَذَا مَا أَدْرَأْتُ وَكُتِبَ إِلَيَّ
إِنِّي ظَنَنْتُ أَنِّي مُلْقٍ حِسَابِيهِ ۗ فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ۗ فِي جَنَّةٍ
عَالِيَةٍ ۗ تَطُوفُهَا دَانِيَةٌ ۗ كُلُوا وَشْرِبُوا هَنِيئًا بِمَا أُسْفِفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ
الْأَخْلَاطِ ۗ

"Onaj kome se knjiga njegova u desnu ruku njegovu da, reci će: 'Evo vam, čitajte knjigu moju, /19/ ja sam zbilja i mislio da ću račun svoj polagati./20/ I on će biti u životu zadovoljan, /21/ U Džennetu visokom,/22/ čiji će plodovi nadohvat ruke biti./23/ Jedite i pijte radosni, za ono što ste u danima minulim zaradili!'" /24/

Uzvišeni obavještava o sreći onoga kome knjiga njegovih djela na Sudnjem danu bude data u desnu ruku i njegovom zadovoljstvu time. Zaista će on zaokupljen zadovoljstvom govoriti onome koga sretno: **"Evo vam, čitajte knjigu moju"**, tj. uzmite i čitajte knjigu njegovu jer on će znati da je u njoj dobro i čisto dobročinstvo. To je onaj kome će Allah loša djela zamijeniti dobrim. Izraz "ha 'umu", upotrijebljen u ovom ajetu, sinonim je riječi "hakum" a znači: evo vam, evo ga, uzmite. U sahih hadisu Ibn-Omer, kada je upitan o sašaptavanju, rekao je: "Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako govori (509): 'Allah će Sebi na Sudnjem danu približiti roba i utvrditi sve njegove grijeh; kada rob vidi da je stradao, Allah Uzvišeni će reći: 'Ja sam ti prikrio grijeh na dunjaluku a danas ti opraštam', potom će mu dati knjigu njegovih dobrih dijela u desnu ruku. Za nevjernike i licemjere svjedoci će reći: 'Ovi su izmišljali laži o Gospodaru svome, neka Allahovo prokletstvo stigne one koji su nepravdu činili.'"

Riječi Uzvišenog: **"Ja sam zbilja i mislio da ću račun svoj polagati"**, tj. bio sam čvrsto uvjeren na dunjaluku da će ovaj događaj biti neizbježan. Isti smisao imaju i riječi Uzvišenoga u drugoj kur'anskoj suri: **"...koji su uvjereni da će Gospodara svoga sresti"**, (2:46), kao ajet:

"...i on će biti u životu zadovoljnom", tj. ugodnom. **"U Džennetu visokom"**, tj. džennetske palače će biti visoke, hurije ljupke, boravišta udobna i zadovoljstvo trajno. Od Ebi-Hatima, čiji se sened veže do Ebi Umameta, prenosi se da je neki čovjek pitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s. (510): "Da li će se stanovnici Dženneta uzajamno posjećivati?" Muhammed, s.a.v.s., odgovorio je: "Da, doista će se stanovnici na višim stepenima Dženneta spuštati ka onima na nižim stepenima pa će ih blagosiljati i pozdravljati, ali neće biti moguće onima na nižim stepenima uspinjanje ka višim, jer će im to onemogućavati njihova djela." U sahih je hadisu pouzdano preneseno (511): "da Džennet ima stotinu stupnjeva, nivoa, a razmak je između svaka dva nivoa kao razmak između Zemlje i nebesa."

Uzvišeni kaže: **"...čiji će plodovi nadohvat ruke biti."** Tumačeći ovaj ajet El-Berra'u ibn 'Azib navodi: "Svaki će od stanovnika Dženneta na lahak način dopirati do njegovih plodova, čak se neće morati pokretati sa svojih postelja." Isto tvrde i drugi komentatori. Ed-Dija', čiji se sened veže do Selmana, prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao (512): "Vjernik će na sirat putu dobiti odobrenje na kome će pisati: 'U ime Allaha, Svemilosnog, Milostivog. Ovo je knjiga od Allaha, Moćnog i Mudrog, tom i tom, uvedite ga u Džennet predivni, čiji će plodovi nadohvat ruke biti.'"

Uzvišeni kaže:

"Jedite i pijte radosni, za ono što ste u danima minulim zaradili!", tj. bit će im rečene

ove riječi kao izraz Allahove milosti, zahvalnosti, nagrade i dobročinstva. Pouzdano je prenesen u sahih hadisu i drugačiji stav da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: (513): "Djelujte ispravno i budite na pravom putu, i znajte da nikoga od vas njegova djela neće uvesti u Džennet." Upitali su Poslanika, s.a.v.s.: "Zar ni ti, Allahov Poslaniče?" Odgovorio je: "Ni ja, ako me Allah ne prekrije Svojom milošću i dobrotom."

وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِشِمَالِهِ فَيَقُولُ يَا لَيْتَنِي لَمْ أُوتَ كِتَابِيهِ ۗ وَلَا آمِنُ وَادَّرِمَ حَسَابِيهِ ۗ يَا لَيْتَنِي كَانَتْنِي لَفِ صَاحِبَةِ مَأْمَنِ عَنِّي مَالِيهِ ۗ هَلَكَ عَنِّي سُلْطَانِيهِ ۗ خُدُّوهُ فَعَلُوهُ ۗ ثُمَّ الْجَحِيمَ صَلُّوهُ ۗ ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ ۗ إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ ۗ وَلَا يَحْضُرُ عَلَى طَعَامِ الْمُسْكِينِ ۗ فَلَئِنَّ لَهُ الْيَوْمَ هَهْنَاهُمِ ۗ وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غَسِيلٍ ۗ لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخَاطُونَ ۗ

A onaj kome se knjiga da u lijevu ruku njegovu reći će: 'Kamo sreće da mi knjiga moja ni data nije/25/ i da ni saznao nisam za obračun svoj!/16/ Kamo sreće da me je smrt dokrajčila./27/ bogatstvo moje mi nije od koristi, /28/ snage moje nema više!/29/ Zgrabite ga i u okove okujte, /30/ zatim ga samo u vatri pržite, /31/ a onda ga u sindžire sedamdeset lakata duge vežite; /32/ zaista, on u Allaha Velikog nije vjerovao/33/ i da se nahrani nevoljnik, nije podsticao./3/ zato on ovdje danas nema prisna prijatelja/35/ ni drugog jela osim pomija, /36/ koje će samo nevjernici jesti."/37/

U gornjim ajetima Allah, dž.š., govori o stanju bijednika u trenutku kada nekome od njih na Sudnjem danu bude data knjiga njegovih dijela u lijevu ruku. Tada će se takav bijednik žestoko kajati:

"Reći će: 'Kamo sreće da mi knjiga moja ni data nije i da ni saznao nisam za obračun svoj! Kamo sreće da me je smrt dokrajčila.'" Ed-Dahhak kaže da će bijednik reći: "Kamo s reće da to bude konačna smrt poslije koje nemam života.

"Bogatstvo moje nije mi od koristi, snage moje nejma više!", tj. moje bogatstvo i ugled na dunjaluku nisu me mogli spasiti Allahove, dž.š., kazne i patnje i Njegove moći. Od mene samog zavisi moja sudbina i danas nema zaštitnika ni pomagača. Nakon toga Svemoguću i Uzvišeni Allah će reći:

"Zgrabite ga i u okove okujte, zatim ga samo u vatri pržite", tj. naredit će melecima koji održavaju red u Džehennemu da zgrabe takvog čovjeka za vrat iz mnoštva na Sudnjem danu i da ga

okuju, tj. da na njegov vrat stave lance a potom ga vrate u Džehennem i ostave ga žednim. Uzvišeni kaže:

"A onda ga u sindžire sedamdeset lakata duge vežite." Ka'b el-Ahbar je rekao: "Svaki prsten na lancu kojim će biti vezan, jačine je sveg zemaljskog željeza." Ibn-Abbas, komentirajući riječi u ajetu **"vežite ga"**, navodi da će taj lanac ulaziti u zadnjicu bijednika a izlaziti mu na usta, zatim će ih meleki nanizati kao što se nižu skakavci na štap kada se peku. Uzvišeni kaže:

"Zaista on u Allaha Velikog nije vjerovao i da se nahrani nevoljnik, nije podsticao", tj. nije izvršavao obaveze prema Allahu ni bio Mu pokoran. Nije pomagao Allahovim, dž.š., stvorenjima i izvršavao obaveze prema ljudima. A obaveza je Allahovih, dž.š., robova da vjeruju u Jednog Allaha i da Mu druga ne pripisuju. Allahovi se robovi međusobno moraju potpomagati u dobročinstvu, saradnji, dobrim djelima i bogobožnosti. Stoga je Allah, dž.š., naredio obavljanje namaza i davanje zekata. U trenutku pred smrt Poslanik, s.a.v.s., rekao je (514): "Namaz i ono što je u vašem posjedu", a Uzvišeni kaže:

"Zato on danas ovdje nema prisna prijatelja ni drugog jela osim pomija, koje će samo nevjernici jesti", tj. on danas nema nikoga ko bi ga izbavio kazne Allaha Uzvišenoga, nema bliskog prijatelja, niti zagovornika koji bi ga poslušao. Ovdje on nema hrane osim tečnosti nalik sukrvici i gnoju, a ona će biti hrana stanovnicima Vatre (Džehennema).

فَلَا أَقْبِمُ بِمَا بُصِّرُونَ ﴿٣٨﴾
وَمَا لَا بُصْرُونَ ﴿٣٩﴾ إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ﴿٤٠﴾ وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ
قَلِيلًا مَّا تُوْمَنُونَ ﴿٤١﴾ وَلَا يَقُولُ كَمَا هُنَّ قَلِيلًا مَّا تَذْكُرُونَ ﴿٤٢﴾ نَزِيلٌ
مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٣﴾

"A Ja se kunem onim što vidite/38/ i onim što ne vidite,/39/ on je (Kur'an) doista govor objavljen plemenitom Poslaniku, /40/ a nije govor nikakva pjesnika - kako vi nikako ne vjerujete! /41/ i nisu riječi nikakva proroka - kako vi malo razmišljate!/42/ Objava je on od Gospodara svjetova! /43/

Allah uzvišeni govori ljudima zaklinjući se Svojim znakovima što ih oni mogu vidjeti u stvorenjima, a koji svjedoče o Njegovom savršenstvu kroz imena i attribute Allaha Uzvišenoga. Allah se kune i onim što je skriveno ljudima, onim tajnama božanskim što ih oni ne vide. Doista je Kur'an govor, objava i otkrovenje Allahovo Svome robu i Poslaniku, s.a.v.s., kojeg je izabrao radi dostavljanja objave i ispunjenja amaneta. Uzvišeni je rekao:

"A Ja se kunem onim što vidite i onim što ne vidite, On je (Kur'an) doista govor objavljen plemenitom Poslaniku", znači Muhammedu, s.a.v.s. Kur'an je objavljen Poslaniku, s.a.v.s., u smislu da ga on dostavlja, tj. osnovni je zadatak Poslanika, s.a.v.s., da dostavi (poruku) Onoga Koji ga je poslao:

"A nije govor nikakva pjesnika - kako vi nikako ne vjerujete! i nisu riječi nikakva proroka - kako vi malo razmišljate!" Prenosi Imam Ahmed, čiji se sened veže za Omera ibn Hattaba, koji je rekao: "Prije nego sam primio islam, izišao sam jedanput namjeravajući napasti Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Našao sam ga u dvorištu Kabe i zaustavio se iza njega. Muhammed, s.a.v.s., otpočeo je sa učenjem sure "Čas neizbježni", a ja sam bio začuđen skladom i kompozicijom Kur'ana. Rekoh: 'Tako mi Allaha, on je (opčinjeni) pjesnik kako to rekoše i Kurejšije.' Muhammed, s.a.v.s., proučio je slijedeći ajet: 'Kur'an je, doista, govor objavljen plemenitom Poslaniku, a nije govor nikakva pjesnika - kako vi nikako ne vjerujete!'; pomislih: on je vračar, a Muhammed, s.a.v.s., i dalje je učio:

"...i nisu riječi nikakva proroka - kako vi malo razmišljate! Objava je on od Gospodara svjetova. A da je on o Nama kojekakve riječi iznosio, Mi bismo ga za desnu ruku uhvatili, a onda mu žilu kucavicu presjekli, i niko ga između vas ne bi mogao od toga odbraniti", i tako sve do kraja sure. Nakon ovoga islam se u potpunosti rasplamsao u mom srcu." Ove su riječi bile jedan od razloga i vid dobročinstva od uzvišenog Allaha kojim je uputio Omera ibn Hattaba, r.a., kako smo to šire naveli u njegovom odvojenom životopisu. Allahu pripada hvala i dobročinstvo.

وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضُ الْأَقَاوِيلِ ﴿٤٤﴾ لَأَخَذْنَا مِنْهُ
بِالْيَمِينِ ﴿٤٥﴾ ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ ﴿٤٦﴾ فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ ﴿٤٧﴾
وَلِئَلَّا يَكْفُرَ الْكُفَّارِينَ ﴿٤٨﴾ وَإِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِنْكُمْ مُّكَذِّبِينَ ﴿٤٩﴾ وَإِنَّهُ لَحَسْرَةٌ
عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٥٠﴾ وَإِنَّهُ لَحَىُّ الْيَقِينِ ﴿٥١﴾ فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٥٢﴾

A da je on o Nama kojekakve riječi iznosio, /44/ Mi bismo ga desnicom kaznili, /45/ a onda mu žilu kucavicu presjekli, /46/ i niko ga između vas ne bi mogao od toga odbraniti. /47/ Zaista je on (Kur'an) pouka bogobožnima, /48/ a Mi sigurno znamo da neki od vas neće u nj vjerovati./49/ I on je zbilja (uzrok) jadu nevjernika, /50/ a on je, doista, sama istina. /51/ Zato ti slavi ime Gospodara svoga, Veličanstvenoga!/52/

Uzvišeni kaže: , tj. Muhammed, s.a.v.s., da je on slagao na Nas, kao što to neki smatraju, on bi

Allahovoj objavi dodao ili oduzeo dio ili, pak, rekao nešto svoje što bi pripisao Nama. A sigurno nije tako, jer bismo ga kaznili teškom kaznom. Zbog toga je Uzvišeni rekao: "Mi bismo ga desnicom kaznili", tj. Mi bismo ga kaznili desnicom jer je ona jača. **"A onda mu žilu kucavicu presjekli"**, ajet govori o srčanoj arteriji, žili koja je povezana sa srcem. Uzvišeni kaže:

"...i niko ga između vas ne bi mogao od toga odbraniti", tj. niko od vas ne bi bio u stanju ispriječiti se između Nas i njega. Naprotiv, on je pouzdan, pošten i razborit, jer je Svemoguć i Uzvišeni Allah potvrdio tačnost onoga što je Poslanik, s.a.v.s., prenio i potpomagao ga je jasnim mudžizama. Uzvišeni potom kaže:

"Zaista je on (Kur'an) pouka bogobojaznima", misli se na Kur'an, za koji Uzvišeni kaže u drugoj kur'anskoj suri:

Reci: "On je vjernicima uputstvo i lijek. A oni koji neće da vjeruju, i gluhi su i slijepi", (41:44) a potom: **"A Mi sigurno znamo da neki od vas neće u nj vjerovati"**, tj. usprkos objašnjenjima i jasnoći Kur'ana postojat će među vama oni koji će poricati Kur'an.

Uzvišeni kaže: **"I on je zbilja (uzrok) jadu nevjernika"**, tj. Kur'an i vjerovanje u njega je, zaista, žalost nevjernicima.

"A on je, doista, samo istina", tj. istinit poziv u koji nema sumnje.

"Zato ti slavi ime Gospodara tvoga, Veličanstvenoga!", tj. Onoga Koji je objavio ovaj veličanstveni Kur'an.

**Kraj sažetka komentara
sure "Čas neizbježni".
Allahu pripada hvala i dobročinstvo.**

